

Égvédő akciók a Föld Nemzetközi Évében

2008 A Föld Bolygó Nemzetközi Éve. Szívem szerint az élhető Föld bolygó évről beszélne, hiszen a Föld képes túlélni az emberi gyarlóság okozta károkat. A leégett erdők helyén is előbb-utóbb ismét kisarjad a növényzet, kozmikus katasztrófákat élt már túl bolygónk – igaz, mindig megváltozva és megújulva, mint például a jégkorszakok után. A Föld jövőjéért nem aggodom, inkább a számunkra is élhető, élvezhető bolygóért – amit rohamléptekben igyekszünk tönkretenni. Hiába szólnak a vészharangok, az energiafogyasztás a tervezett csökkenés helyett még mindig csak az ég felé szökik. Az elektromos hálózatokban folyó energia 19 százalékát világításra használjuk, miközben a csillagos égbolt szerelmesei számára az élvezhető Földhöz hozzátartozik bolygónk éjszakai látványa is. Kötelesek vagyunk felhívni a figyelmet a Földet fenyegető ezen veszélyre is, s talán közben hozzájárulunk a feleslegesen az égbolt irányába szökő energia csökkentéséhez is. Két kicsi, de fontos csepp a Föld védelmében az a két akció, ami a fényszennyezésre irányította a figyelmet planetánkon.

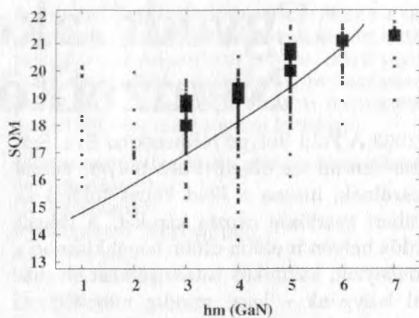
„A Glóbusz éjszaka” azaz a „Globe at Night” immár harmadik alkalommal, ez évben február 25. és március 8. között zajlott. Érdemes az akció nemzetközi honlapjáról, az idei összegzésből idéznünk: „A 2008-as kampányban 62 országból érkeztek mérések, túllépve az előző év 60 országos összegét. Egy kicsivel több mint 4800 észlelés érkezett az Egyesült Államokból (48 államból és Washington DC-ből) küldtek be legalább egy mérést). Magyarországi megfigyelők küldték be a legtöbb mérést (380 darabot) az USA-n kívülről, amit Románia, a Cseh Köztársaság, Costa Rica és Spanyolország követ, mindannyian 100 fölötti megfigyeléssel. Kanada volt a következő legszorgalmasabb ország, 95 beküldött méréssel.” A hazai eredményeket tovább dicséri, ha

megnézzük az utánunk következő két szomszédos ország eredményeit a teljes felmérés adatbázisában: tőlük 188 és 134 megfigyelés érkezett... Összehasonlítással 2007-ben az élvonalos USA (5586) Lengyelország (421) Kanada (266) és Magyarország (264) voltak – egyedül mi növekedtünk, a többiek mind visszaestek ebben az évben. Szép szereplésünkhöz jelentősen hozzájárult, hogy jó sajtóvisszhangja volt az eseménynek, és főleg az, hogy magyarul is beküldhetőek voltak az adatok. A már említett nemzetközi honlapról hat nyelven, angolul, spanyolul, lengyelül, görögül, magyarul és franciául lehet letölteni a tájékoztató anyagot. Balaton László és Nyerges Gyula tagtársainknak köszönhető a magyar nyelvű megjelenés és adatbeküldés lehetősége, és az is, hogy a beküldött hazai adatok azonnal megjelentek a fényszennyezés honlapon található térképen. Köszönetet mondunk mindenkinek, aki beküldte megfigyeléseit!

Felvetődik a kérdés, hogy javíthatunk-e a hazai eredményeken jövőre, a Csillagászat Nemzetközi Évében, amikor még több hangsúlyt kell adnunk az ilyen akcióknak is? Ha azzal számolok, hány olvasója van a Meteoroknak, akik nyilván valamilyen mértékben elkötelezettek a csillagászat iránt, és elvárhatnánk tőlük legalább 2–3 megfigyelést, akkor a válasz: igen. Persze a realitások talaján kell maradnunk, ami egy kicsit elmarasztalás azok felé, akik eddig nem kapcsolódtak a Globe at Night akcióhoz...

Idén már a hazai honlapon is be lehetett küldeni „Égbolt Minőség Mérővel” (SQM, Sky Quality Meter) beküldött adatokat. A műszeres mérések jóval objektívebbek, mint a vizuális becslések. A Csillagászat Nemzetközi Éve „Vigyázzunk a csillagos égre” programjának keretében valószínűleg nagyobb mennyiségű ilyen eszközt kap hazánk is, ezért érdemes egy kicsit ezekre a mérésekre is kitérni. Az idén beküldött megfigyelé-

sek adatbázisa alapján megvizsgálhatjuk, hogyan viszonyulnak a vizuális becslésekhez a SQM mérések. A mellékelt ábrán a műszeres, magnitúdó/négyzetív másodpercben megadott égbolt fényességeket ábrázoltuk a GaN határmagnitúdó függvényében. Elég nehezen lehet észrevenni a kapcsolatot a két mennyiség között, látszik a vizuális becslések óriási szórása. A nagyobb négyzetekkel ábrázolt hazai adatok valamivel jobban mutatják az összefüggést. Összehasonlításként folytonos vonallal feltüntettük a két mennyiség közötti egyik elvi összefüggést, ami maga is csak közelítése az emberi szem működésének. Ha figyelembe vesszük, hogy az SQM-méréseket a zenitben végeztük, az Orion viszont lényegesen alacsonyabban látszott, érthetővé válik, hogy – legalábbis a magyar adatok alapján – miért mutatnak az SQM-mérések sötétebb égboltot, mint a megfelelő, vizuális becslésből származó elméleti érték.

A kis elvi kitérő után ne feledjük, hogy a Globe at Night esemény legfontosabb célja a figyelem felhívása a fényszennyezésre, ami a rendezvény sajtószerelése alapján elég jól megvalósult. Mindez igaz volt az év második megmozdulására, az „Egy óra a Földért” akcióra is. Az önkormányzatoknak és a sajtónak a Magyar Elektrotechnikai Egyesület Világítástechnikai Társaságával

közösen juttattuk el felhívásunkat, ismét bizonyítva, hogy a jól megvalósított, energiahatékony és környezetbarát világításért folytatott harcban fontos szövetségeseink a világítástechnikusok. Az eredmény több közös sajtószerelés volt rádióprogramokban és televízióműsorokban is.

A felhívás szól mind az önkormányzatoknak, mind vállalatoknak, mind pedig magánszemélyeknek. Az egyik fontos eredmény Budapest díszvilágításának kikapcsolása volt március 31-én este 8 és 9 óra között. A fővároson kívül Pécs szerepelt hivatalosan is a rendezvény nemzetközi honlapján, a www.earthhour.org lapon. Rajtuk kívül – személyes információk alapján – az alábbi településeken kapcsolták ki szombaton este 8 és 9 között a díszvilágítást: Debrecen, Gyöngyös, Miskolc, Sátoraljaújhely, Szentendre, Zimány, Tatabánya. Több településen az önkormányzat támogatta az akciót, de sajnos műszaki okokból nem jött létre a díszvilágítás lekapcsolása. Elgondolkodtató, hogy sok helyen a köz- és díszvilágítás nem kapcsolható egymástól függetlenül – hiszen a díszvilágítás este 11 óra vagy éjfél után mindenhol feleslegesen világít. Minden napra jutna jó néhány „Föld Óra” csak ezzel a technikai módosítással!

Budapesten a teljes díszvilágítást lekapcsolták. A változás nagyon feltűnő volt! Dienes Péter Hármashatár-hegyen készült felvételei alapján jól látható a különbség, ami pontban 8 óraker megfigyelhető volt a városban. A felhőkről visszavert fény is észrevehetően csökkent – sajnos az időjárás nem tette lehetővé, hogy a csillagos égbolton mérjük a fénysűrűség változását az akció idején... A bekapcsolva maradt világítások között jó néhány reklámfény található, ezek is jelentősen hozzájárulnak a fényszennyezéshez.

A városokon kívül több cég is kapcsolódott a Föld órájához, irodaházak, raktárak, ipari létesítmények éjszakai világítását kapcsolták ki. A média hírt adott az akciót gyertyafényes vacsorával megvalósító éttermekről. Örömteli, hogy sokan pozitívan álltak hozzá ehhez az eseményhez.

Többen voltak, akik saját otthonukban is egy kicsit jobban odafigyeltek arra, hogy milyen eszközök működnek – sok esetben teljesen feleslegesen. Hiszen nemcsak a fényről kell beszélnünk, ha az élhető Föld jövőjére gondolunk. A modern eszközök többsége, ha már egyszer csatlakoztattuk ez elektromos hálózathoz, fogyaszt is belőle. Sokan bagatellnek gondolják a készenléti üzemmódban felejtett eszközök fogyasztását, de ha összeadjuk, mennyi mindenem keresztül szivárog az áram a túlzott kényelmünkért, földi méretben már csillagászati számot kapunk – mind megawattokban, mind széndioxid-kibocsátásban. Hazai adatok nincsenek a magánszemélyek hozzáállásáról, de tanulságos megnéznünk egy ausztráliai felmérés eredményét. A nagyvárosokban egy elég népes mintában érdeklődtek, miként csatlakoznak a Föld Órájához. Az eredmény szerint a felnőtt lakosság 58 százaléka tett valamit otthonában az energiatakarékosság jegyében. A megkérdezettek 56%-a lekapcsolta a világítást, 46%-uk háztartási eszközöket kapcsolt ki, és 37% jelölte meg, hogy az akció hatására kihúzta a mobiltelefon töltőjét a konnektorból.

Annak örülhetünk, hogy sokan csatlakoztak a Föld órájához, de igencsak elgondolkodtató, hogy egy ilyen akció szükséges ahhoz, hogy sok-sok ember kihúzza a konnektorból azt, ami teljesen feleslegesen maradt ott. Sokat kell még tennünk, hogy a többség szemlélete megváltozzon, a magánemberektől a politikusokig. Ha csak azok a fények nem világítanak, amiket teljesen feleslegesen felejtettek bekapcsolva, már akkor is több csillagot láthatnánk az égbolton. Ha ezt elérnénk, még mindig maradna sok tennivalónk. Ezért is szükségesek az ilyen akciók. Talán egyszer, ha már sokan gondolkoznak a Föld órájának megfelelően, de nemcsak egy órán át,énylegesen csökkenni fog az eltékozolt energia és vele együtt az égbolt mesterséges fénye is. Akkor a Föld is élhetőbb lesz, és nem csak a csillagokba nézőknek.

Kolláth Zoltán